

УДК 658.7:339.5: 339.13

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.217.314-320>

Скологдра Ю.І.

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

Skolozdra Yuri

Private Higher Educational Institution «European University»

<https://orcid.org/0009-0007-8734-4322>

РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті досліджено теоретико -методичні аспекти розробки пропозицій щодо формування системи оптимізації імпоротної діяльності. Визначено, що планування заходів щодо системи оптимізації імпоротної діяльності повинно базуватися на сукупності взаємопов'язаних принципів, які забезпечують результативність управлінських рішень. Розроблено планові заходи щодо системи оптимізації імпоротної діяльності підприємства, які ґрунтуються на використанні комплексу сучасних методів і прийомів управління, що дозволяють обґрунтувати управлінські рішення, мінімізувати витрати та підвищити ефективність зовнішньоекономічних операцій. Обґрунтовано, що формування ефективної системи оптимізації імпоротної діяльності повинно здійснюватися на основі комплексного підходу, який охоплює всі етапи управління імпортними операціями – від постановки цілей до контролю результатів та коригування прийнятих рішень.

Ключові слова: система, формування, оптимізація, імпортна діяльність, планування, принципи, методи, заходи, комплекс, реалізація.

DEVELOPMENT OF PROPOSALS FOR ESTABLISHING A SYSTEM TO OPTIMIZE IMPORT ACTIVITIES

The article investigates the theoretical and methodological aspects of developing proposals for the formation of a system for optimizing import activities. It is determined that planning measures for the system for optimizing import activities should be based on a set of interrelated principles that ensure the logic, consistency and effectiveness of management decisions., because the principles of planning serve as the methodological basis for the formation of measures to improve the efficiency of import operations. The main principles of forming planned measures for the system for optimizing import activities are systematized and the expected results are reflected. Planned measures for the system for optimizing import activities of an enterprise are developed, which are based on the use of a set of modern management methods and techniques that allow justifying management decisions, minimizing costs and increasing the efficiency of foreign economic operations. It is substantiated that the formation of an effective system for optimizing import activities should be carried out on the basis of an integrated approach that covers all stages of managing import operations, which includes seven stages - from setting goals to monitoring results and adjusting decisions made. Proposals for the formation of a system for optimizing import activities of an enterprise are developed. The proposed system for optimizing import activities will provide a comprehensive approach to managing the enterprise's foreign economic operations. Its feature is the combination of analytical, organizational and digital management tools, which allows ensuring the continuity of the process of improving import activities. Each subsystem performs a separate function, but at the same time closely interacts with other elements of the system, forming a single management mechanism. The implementation of the proposals will allow improving the quality of planning import processes, reducing the costs of purchasing and transporting goods, minimizing logistics and currency risks, and ensuring more efficient use of financial resources.

Keywords: system, formation, optimization, import activity, planning, principles, methods, measures, complex, implementation.

JEL Classification: F13, M11, M21.

Постановка проблеми. У умовах глобалізації світової економіки імпортна діяльність є одним із ключових напрямів забезпечення безперервності виробничих процесів, підтримки конкурентоспроможності підприємств та задоволення потреб внутрішнього ринку. Для багатьох українських суб'єктів господарювання

імпорт виступає важливим джерелом постачання сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, технологічного обладнання та готової продукції. Водночас зростання нестабільності міжнародного економічного середовища, посилення геополітичних ризиків, зміни логістичних маршрутів і валютні коливання суттєво

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Скологдра Ю.І., 2026

ускладнюють процес управління імпорними операціями. За таких умов особливого значення набуває необхідність формування ефективної системи оптимізації імпортової діяльності підприємств.

Сучасна практика свідчить, що значна кількість підприємств здійснює імпортні операції без належного стратегічного планування та комплексного аналізу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. У результаті виникають додаткові витрати, пов'язані з нерациональним вибором постачальників, недосконалістю логістичних схем, неефективним управлінням запасами, митними процедурами та валютними ризиками. Такі проблеми негативно впливають на собівартість продукції, рівень прибутковості та фінансову стійкість підприємств. У зв'язку з цим виникає потреба у розробці сучасних підходів до формування системи оптимізації імпортової діяльності, які б дозволяли мінімізувати витрати та підвищувати результативність зовнішньоекономічних операцій.

Таким чином, проблема розробки пропозицій щодо формування системи оптимізації імпортової діяльності є актуальною як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Необхідність підвищення ефективності управління імпорними операціями, зниження рівня витрат, мінімізації ризиків та забезпечення стійкого розвитку підприємств зумовлює потребу в удосконаленні існуючих механізмів організації імпортової діяльності. Це визначає доцільність проведення подальших наукових досліджень, спрямованих на розробку комплексної системи оптимізації імпортних процесів, яка враховуватиме особливості сучасного міжнародного бізнес-середовища та потреби українських підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій як вітчизняних так і іноземних дослідників показує, що проблема системи оптимізації імпортової діяльності є актуальною в нинішніх умовах.

Так, Н. М. Внукова наголошує, що під час оцінювання та вдосконалення експортно-імпортової діяльності необхідно дотримуватися принципів порівняльності, тотожності, своєчасності та цільової спрямованості. Автор підкреслює важливість формування системи показників, яка повинна бути комплексною, багатовимірною та достатньо повною для об'єктивного аналізу. Такі показники мають забезпечувати можливість оцінювання як ефективності зовнішньоекономічних операцій, так і рівня їхньої прибутковості [1].

На думку М. Л. Ковальнової, одним із пріоритетних напрямів оптимізації зовнішньоекономічної діяльності є впровадження технологій штучного інтелекту для прогнозування змін ринкової кон'юнктури та автоматизації процесів комплаєнс-контролю. Використання таких інструментів сприяє підвищенню прозорості зовнішньоторговельних операцій і забезпечує відповідність міжнародним вимогам та стандартам. Крім того, застосування багаторівневої системи контролю дозволяє знизити юридичні ризики та зміцнити партнерські відносини з іноземними контрагентами, що має важливе значення в умовах європейської інтеграції [2].

А. С. Завербний, Л. В. Залізна та О. О. Жук,

досліджуючи особливості експортно-імпортової діяльності України в умовах обмеженого функціонування морських портів, визначають серед основних напрямів її вдосконалення розширення транспортно-логістичних маршрутів, оновлення прикордонної інфраструктури, розвиток національного виробництва продукції з високою доданою вартістю, поглиблення міжнародного співробітництва та активне впровадження цифрових технологій у логістичні процеси. Це сприятиме підвищенню стійкості зовнішньоекономічної діяльності та зміцненню конкурентних позицій країни на міжнародних ринках [3].

Др. Р. Суреш та С. Джанартанан вважають, що підвищення ефективності імпортової діяльності можливе завдяки комплексному вдосконаленню логістичних процесів. Зокрема, вони рекомендують впроваджувати автоматизовані системи управління складом і роботизовані технології, які сприяють скороченню витрат, підвищенню точності обліку та ефективності використання складських площ. Крім того, суттєвим резервом оптимізації імпортової діяльності є мінімізація митних затримок через ефективне управління дотриманням митних вимог та участь у програмах авторизованих економічних операторів (AEO), що сприяє прискоренню митного оформлення та зниженню супутніх витрат [4].

Суамес М. А., Мохаммеді Л. А., Зуаї І., Гунасекаран А., Белджоуді С., та Лагуаг А. пропонують для удосконалення імпортової діяльності використати поєднання бізнес-аналітики (Business Intelligence, BI) та машинного навчання (Machine Learning, ML) у рамках міжгалузевого стандартного процесу інтелектуального аналізу даних (CROSS-Industry Standard Process for Data Mining, CRISP-DM). Інструменти бізнес-аналітики полегшують візуалізацію ключових показників, дозволяючи краще розуміти дані та відстежувати ефективність роботи [5].

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених питанням управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств, недостатньо уваги приділено комплексному формуванню системи оптимізації імпортової діяльності, яка б поєднувала економічні, логістичні, організаційні, інформаційні та ризик-орієнтовані механізми управління.

Метою статті є розробка пропозицій щодо формування системи оптимізації імпортової діяльності підприємства на основі комплексного підходу до управління витратами, ризиками та ефективністю зовнішньоекономічних операцій.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано сукупність загально наукових та спеціальних методів. Зокрема, аналітичний метод застосовано при вивченні публікацій вітчизняних та зарубіжних науковців з проблематики дослідження; метод системного підходу та прогнозування використано для визначення принципів та методів розроблення планових заходів щодо системи оптимізації імпортової діяльності та очікуваного результату. Використання методу абстрагування дозволило розробити пропозиції щодо формування системи оптимізації імпортової

діяльності підприємства; табличний та графічний методи вжито для упорядкування та наочного відображення результатів дослідження; метод узагальнення задіяно для формування висновків дослідження.

Виклад основних результатів дослідження. В умовах глобалізації економіки та зростання конкуренції на міжнародних ринках ефективна організація імпортової діяльності стає одним із ключових чинників забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємств. Імпортні операції дозволяють суб'єктам господарювання отримувати доступ до сучасних технологій, сировини, комплектуючих виробів, обладнання та готової продукції, які можуть бути відсутніми на внутрішньому ринку або мати вищу якість і конкурентоспроможну вартість. Разом із тим імпортерна діяльність пов'язана з численними ризиками, серед яких валютні коливання, зміни митного законодавства, логістичні труднощі, геополітична нестабільність та порушення ланцюгів постачання [1, с. 105].

За таких умов особливого значення набуває

розроблення планових заходів щодо системи оптимізації імпортової діяльності. Планування дозволяє не лише знизити витрати підприємства, але й забезпечити безперебійність поставок, підвищити рівень фінансової безпеки та покращити конкурентні позиції суб'єкта господарювання. Ефективність такого планування значною мірою залежить від дотримання певних принципів, які формують основу процесу прийняття управлінських рішень у сфері міжнародної торгівлі.

Досягнення цієї мети потребує системного підходу до розроблення планів, який враховує як внутрішні можливості підприємства, так і вплив зовнішнього середовища. Саме тому принципи планування виступають методологічною основою формування заходів щодо підвищення ефективності імпортних операцій.

Планування заходів у системі оптимізації імпортової діяльності повинно базуватися на сукупності взаємопов'язаних принципів, які забезпечують логічність, послідовність та результативність управлінських рішень (рис. 1).

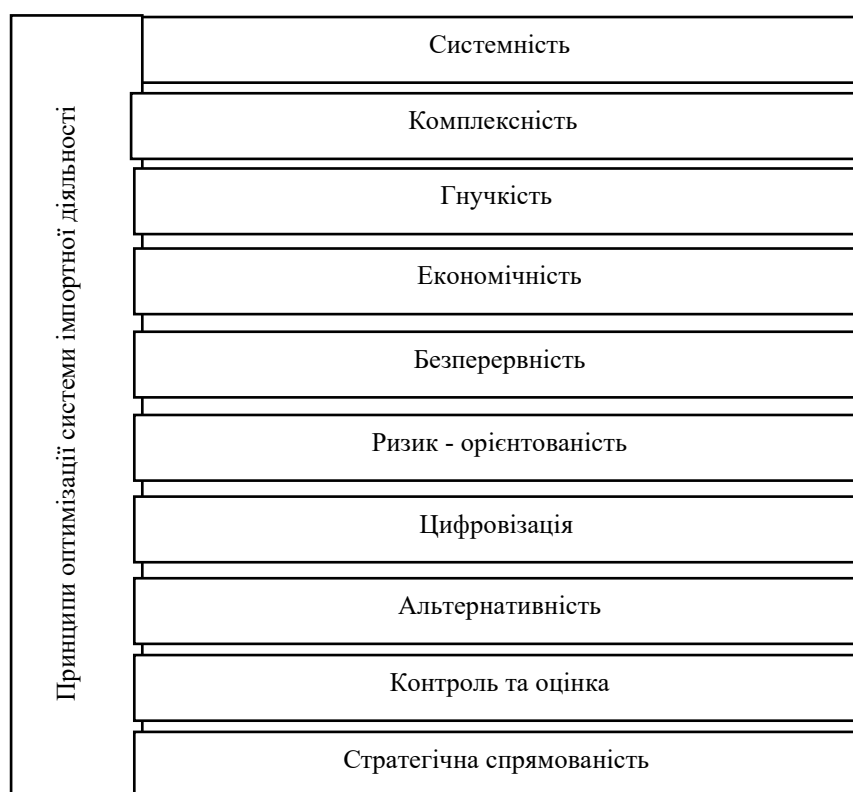

Рис. 1. Основні принципи розроблення планових заходів щодо системи оптимізації імпортової діяльності.

Джерело: складено за [2].

Представлена схема (рис. 1) демонструє сукупність принципів, які мають враховуватися під час формування планових заходів щодо вдосконалення системи імпортової діяльності. Центральним принципом оптимізації імпортової діяльності є системність, яка передбачає розгляд усіх управлінських рішень як взаємопов'язаних елементів єдиного механізму зовнішньоекономічного управління. Важливу роль також відіграють принципи комплексності, економічної доцільності та гнучкості, що забезпечують урахування економічних, логістичних і організаційних чинників та

дозволяють оперативно реагувати на зміни ринкового середовища [3, с. 237]. Планування заходів з оптимізації імпорту має здійснюватися на безперервній основі із систематичним аналізом результатів та коригуванням управлінських рішень. Особливого значення набуває ризик-орієнтований підхід, спрямований на виявлення та мінімізацію валютних, транспортних, митних і комерційних ризиків. Водночас цифровізація імпортних процесів через використання сучасних інформаційних технологій, електронного документообігу та аналітичних систем сприяє підвищенню оперативності

й прозорості управління [4, с. 3155]. Завершальним елементом є постійний контроль та оцінювання ефективності впроваджених заходів, що забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства та ефективності його зовнішньоекономічної діяльності.

Систематизація основних принципів формування планових заходів щодо системи оптимізації імпортової діяльності та відображення очікуваних результатів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика принципів розроблення планових заходів щодо системи оптимізації імпортової діяльності

Принцип	Сутність принципу	Очікуваний результат
Системність	Узгодження всіх елементів імпортного процесу	Зменшення організаційних втрат
Комплексність	Врахування економічних, логістичних і правових аспектів	Підвищення ефективності управління
Гнучкість	Швидке реагування на зміни зовнішнього середовища	Зниження негативного впливу ризиків
Економічна доцільність	Оцінка співвідношення витрат і результатів	Скорочення витрат підприємства
Безперервність	Постійне оновлення та коригування планів	Підвищення адаптивності діяльності
Ризик-орієнтованість	Виявлення та мінімізація потенційних загроз	Зростання безпеки імпортних операцій
Цифровізація	Використання сучасних інформаційних технологій	Прискорення управлінських процесів
Контроль і моніторинг	Оцінка результативності реалізованих заходів	Своєчасне коригування відхилень
Альтернативність	Розроблення резервних варіантів дій	Забезпечення безперервності поставок
Стратегічна спрямованість	Орієнтація на довгострокові цілі підприємства	Посилення конкурентних переваг

Джерело: складено за [4].

Взаємне поєднання цих принципів забезпечує створення ефективної системи управління імпортними операціями, орієнтованої на скорочення витрат, підвищення надійності поставок та зміцнення ринкових позицій підприємства.

Особливу увагу доцільно приділяти принципам цифровізації та управління ризиками, оскільки саме вони найбільшою мірою відповідають сучасним умовам ведення міжнародного бізнесу. Використання цифрових технологій у поєднанні з ризик-орієнтованим підходом створює передумови для підвищення ефективності імпортової діяльності та забезпечення її стабільності.

Розроблення планових заходів щодо системи оптимізації імпортової діяльності підприємства ґрунтується на використанні комплексу сучасних методів і прийомів управління, які дозволяють обґрунтувати управлінські рішення, мінімізувати витрати та підвищити ефективність зовнішньоекономічних операцій. У сучасних умовах функціонування підприємств імпортна діяльність характеризується високим рівнем невизначеності, що обумовлено коливаннями валютних курсів, змінами митного законодавства, нестабільністю міжнародних логістичних ланцюгів та посиленням конкуренції на світових ринках. Саме тому планування заходів щодо її оптимізації повинно базуватися на застосуванні науково обґрунтованих методів аналізу та прогнозування [5].

Важливе місце у процесі формування планових заходів займають аналітичні методи. Вони спрямовані на дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, оцінювання ефективності існуючих імпортних операцій та виявлення резервів підвищення результативності діяльності. За допомогою аналітичних методів здійснюється вивчення структури імпорту, аналіз витрат на закупівлю, транспортування та митне

оформлення товарів, оцінка динаміки імпортних поставок і фінансових результатів підприємства [6, с. 107]. Результати такого аналізу створюють інформаційну основу для подальшого прийняття управлінських рішень.

Суттєве значення мають економіко-математичні методи, які дозволяють здійснювати кількісне обґрунтування планових заходів. Використання математичних моделей дає можливість оцінювати різні варіанти організації імпортової діяльності та визначати найбільш економічно вигідні рішення. Застосування методів оптимізації сприяє вибору найкращих постачальників, формуванню оптимальних партій закупівель, визначенню ефективних логістичних маршрутів та розрахунку економічного ефекту від впровадження окремих заходів. Особливу роль відіграють методи лінійного програмування, транспортні моделі та моделі управління запасами.

Важливим інструментом розроблення планових заходів є прогнозування. Завдяки прогнозним методам підприємство отримує можливість оцінити майбутні зміни ринкової кон'юнктури, рівень попиту на продукцію, тенденції зміни валютних курсів, транспортних тарифів та інших факторів, які впливають на імпортну діяльність. Прогнозування дозволяє своєчасно підготуватися до можливих змін та сформулювати альтернативні варіанти дій у разі виникнення несприятливих ситуацій.

Значне поширення у сфері системи оптимізації імпортової діяльності отримали методи сценарного планування. Їх сутність полягає у розробленні декількох можливих сценаріїв розвитку подій та визначенні комплексу заходів для кожного з них. Підприємство може формувати базовий, оптимістичний та песимістичний сценарії, що забезпечує більш високу адаптивність

системи управління до змін зовнішнього середовища [7]. Використання сценарного підходу є особливо актуальним в умовах воєнного стану, політичної нестабільності та значних коливань міжнародних ринків.

Одним із найбільш поширених прийомів є порівняльний аналіз. Його застосування дозволяє зіставляти умови співпраці з різними постачальниками, оцінювати альтернативні логістичні маршрути, аналізувати структуру витрат та визначати найбільш ефективні варіанти здійснення імпорتنих операцій. Порівняльний аналіз також використовується для оцінювання конкурентних переваг підприємства та виявлення найкращих практик ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Для підвищення ефективності планових заходів широко застосовується метод експертних оцінок. Його використання доцільне в тих випадках, коли відсутня достатня статистична інформація або необхідно врахувати якісні фактори, які важко формалізувати. Залучення фахівців у сфері міжнародної торгівлі, логістики, митного регулювання та фінансового менеджменту дозволяє отримати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення імпорتنної діяльності.

Важливу роль у розробленні заходів відіграють методи управління ризиками. Їх застосування спрямоване на ідентифікацію потенційних загроз, оцінку ймовірності їх виникнення та розроблення заходів щодо мінімізації негативних наслідків. У процесі оптимізації імпорتنної діяльності особлива увага приділяється валютним, логістичним, митним та комерційним ризикам. Управління ризиками дозволяє забезпечити стабільність постачань та підвищити надійність виконання зовнішньоекономічних контрактів [8, с. 76].

Сучасні цифрові технології значно розширюють можливості застосування методів планування та аналізу. Використання спеціалізованих інформаційних систем забезпечує автоматизацію процесів збору та обробки інформації, моніторинг руху вантажів, аналіз показників ефективності та підтримку прийняття управлінських рішень. Цифровізація сприяє підвищенню точності планових розрахунків та скороченню часу на розроблення заходів щодо оптимізації імпорتنної діяльності.

Узагальнення основних методів розробки планових заходів щодо системи оптимізації імпорتنної діяльності та результат застосування наведено в табл. 2.

Таблиця 2

**Характеристика основних методів і прийомів розроблення планових заходів
щодо системи оптимізації імпорتنної діяльності**

Метод (прийм)	Основне призначення	Результат застосування
Економічний аналіз	Оцінка ефективності імпорتنних операцій	Виявлення резервів скорочення витрат
Прогнозування	Передбачення майбутніх змін ринку	Формування обґрунтованих планів закупівель
Сценарне планування	Розроблення альтернативних варіантів дій	Підвищення адаптивності підприємства
Економіко-математичне моделювання	Вибір оптимальних управлінських рішень	Мінімізація витрат та максимізація ефекту
Порівняльний аналіз	Оцінка альтернативних постачальників і маршрутів	Вибір найефективнішого варіанта
Метод експертних оцінок	Врахування професійного досвіду фахівців	Підвищення якості управлінських рішень
Управління ризиками	Виявлення та оцінювання загроз	Зменшення ймовірності втрат
Цифрова аналітика	Автоматизація планування та контролю	Прискорення прийняття рішень

Джерело: розроблено автором.

Найбільший ефект досягається за умови їх комплексного використання, коли результати одного методу стають інформаційною основою для застосування інших інструментів управління.

Практика діяльності міжнародних компаній підтверджує, що поєднання аналітичних, прогнозних, економіко-математичних та ризик-орієнтованих методів дозволяє істотно підвищити ефективність імпорتنних операцій. Комплексне використання зазначених інструментів сприяє скороченню витрат на закупівлю та транспортування продукції, підвищенню надійності поставок і зміцненню конкурентних позицій підприємства на внутрішньому та міжнародному ринках [9, с. 243].

Формування ефективної системи оптимізації імпорتنної діяльності має базуватися на комплексному підході, який охоплює постановку цілей, моделювання процесів, реалізацію заходів та контроль результатів. На початковому етапі визначаються стратегічні й оперативні цілі, зокрема зниження витрат, диверсифікація постачальників та мінімізація ризиків. Для

обґрунтування управлінських рішень доцільно використовувати економіко-математичні моделі, що враховують витрати, митні платежі та особливості зовнішньоекономічної діяльності [10, с. 115]. Важливу роль відіграє система збору та оброблення інформації, яка повинна ґрунтуватися на сучасних цифрових технологіях і забезпечувати доступ до актуальних даних про ринки, валютні курси та логістичні умови. На основі проведених розрахунків розробляються практичні заходи щодо підвищення ефективності імпорту, серед яких оптимізація маршрутів постачання, пошук альтернативних постачальників, автоматизація митного оформлення та впровадження цифрових систем управління. Реалізація заходів потребує координації роботи структурних підрозділів, а завершальним етапом є постійний моніторинг результатів і коригування прийнятих рішень відповідно до змін зовнішнього середовища. На основі викладених положень сформовано систему оптимізації імпорتنної діяльності підприємства, основні елементи якої наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Пропозиції щодо формування системи оптимізації імпортої діяльності підприємства

Підсистема	Основні заходи	Очікуваний результат
Постановка завдань	Формування стратегічних і оперативних цілей імпорту	Узгодження імпортої діяльності зі стратегією підприємства
Побудова моделі оптимізації	Використання економіко-математичних моделей	Обґрунтованість управлінських рішень
Збирання та оброблення інформації	Впровадження цифрових інформаційних систем	Підвищення якості та оперативності інформації
Розв'язання моделі оптимізації	Багатоваріантний аналіз альтернатив	Вибір найефективнішого варіанта імпорту
Розроблення планових заходів	Оптимізація постачальників, маршрутів і умов поставок	Скорочення витрат та ризиків
Реалізація заходів	Координація роботи структурних підрозділів	Підвищення ефективності виконання планів
Коригування процесу	Моніторинг показників та внесення змін	Адаптація системи до змін зовнішнього середовища

Джерело: розроблено автором.

Запропонована система формування оптимізації імпортої діяльності охоплює всі ключові етапи управління імпортними операціями. Її особливістю є поєднання аналітичних, організаційних та цифрових інструментів управління, що дозволяє забезпечити безперервність процесу вдосконалення імпортої діяльності. Кожна підсистема виконує окрему функцію, але водночас тісно взаємодіє з іншими елементами системи, формуючи єдиний механізм управління.

Висновки. Отже, в умовах сьогодення особливого значення набуває інтеграція цифрових технологій у процес управління імпортними операціями та впровадження механізмів превентивного управління ризиками. Це створює основу для формування адаптивної системи планування, здатної забезпечити безперервність поставок, зниження витрат та довгострокову ефективність імпортої діяльності підприємства.

Розроблення планових заходів щодо оптимізації імпортої діяльності є важливою складовою системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Ефективність такого процесу значною мірою залежить від дотримання принципів системності, комплексності, економічної доцільності, безперервності, гнучкості, цифровізації та ризик-орієнтованості. Їх застосування дозволяє забезпечити раціональне використання ресурсів, мінімізувати вплив негативних факторів зовнішнього середовища та підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Запропонована система оптимізації імпортої діяльності забезпечує комплексний підхід до управління

зовнішньоекономічними операціями підприємства. Її впровадження дозволяє підвищити якість планування імпортних процесів, знизити витрати на закупівлю та транспортування товарів, мінімізувати логістичні й валютні ризики, а також забезпечити більш ефективне використання фінансових ресурсів. Важливою перевагою системи є наявність механізму постійного контролю та коригування управлінських рішень, що сприяє швидкій адаптації підприємства до змін міжнародного ринкового середовища. У результаті реалізації запропонованих заходів підприємство отримує можливість підвищити конкурентоспроможність, зміцнити свої позиції на ринку та забезпечити довгострокову ефективність імпортої діяльності.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробкою інтегрованого підходу до оптимізації імпортних операцій з урахуванням сучасних умов цифровізації бізнес-процесів, нестабільності міжнародного середовища, змін у митному регулюванні та необхідності підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Декларація про використання ШІ. Під час підготовки цієї статті використовувався інструмент штучного інтелекту Microsoft Copilot (2023) для розмовного редагування тексту, покращення стилістики та перевірки граматичної правильності окремих фрагментів. ШІ не використовувався для проведення дослідження, аналізу результатів чи формулювання наукових висновків. Автор несе повну відповідальність за науковість, зміст, дані, висновки та актуальний перелік джерел.

Список використаних джерел:

- Внукова Н. М. Напрями інноваційного сприяння експортно-імпортній діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного стану. Міжнародна науково-практична конференція «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств». 2025. С. 105-107. URL: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/37055/1/%D0%92%D0%BD%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D%D0%9C_tezy25.pdf (дата звернення: 02.06.2026).
- Ковальова М. Л. Оптимізація експортно-імпортних операцій: виклики сьогодення. Економіка та суспільство. 2026. № 84. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-114>
- Завербний А. С., Залізна Л. В., Жук О. О. Експортно-імпортна діяльність України: стратегії розвитку за умов торгових обмежень. Бізнес Інформ. 2025. № 4. С. 230-238. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-230-238>
- Suresh R., Janarthanan S. Optimizing Transportation and Logistics Strategies for Cost Reduction in Export

Import Supply Chain Management. International Journal of Advanced Research in Education and TechnologY (IJARETY). 2024. No. 11.6. Pp. 3154-3160. DOI: <https://doi.org/10.15680/IJARETY.2024.1106094>

5. Сколоздра Ю. І. Оптимізація логістичних процесів в імпортній діяльності. Економіка та суспільство. 2025. № 73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-128>

6. Балюк Ю. С. Сучасні стратегії експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств та їх обґрунтування. Бізнес Інформ. 2022. № 5. С. 100–107. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-5-100-107>

7. Souames M. A., Mohammedi L. A., Zouaghi I., Gunasekaran, A., Beldjoudi S., Laghouag A. Estimating import lead times using business intelligence and machine learning within the CRISP-DM framework: a case study in oil and gas services industry. IEEE Access. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2025.3584886>

8. Оліховський В. С. Особливості побудови системи оптимізації імпоротної діяльності. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2025. № 2(14). С. 72-84. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2025.02.072>

9. Мазаракі А. А., Дугінець Г. В., Калюжна Н. Г., Федун І. Л., Гринюк Н. А., Пугачеська К. С. Міжнародний бізнес в умовах глобальної невизначеності: підручник. Ч. 2. / за ред. А. А. Мазаракі, Державний торговельно-економічний університет. 2023. 328 с. URL: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d424496b-8a2c-47e0-b016-3a6595caeeca/content> (дата звернення: 03.06.2026)/

10. Нехай В. В. Удосконалення контролінгу у менеджменті зовнішньоекономічної діяльності. Часопис економічних реформ. 2025. № 4. С. 110-116. DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2025.4.12>

References:

1. Vnukova, N. M. (2025). Directions of innovative support for export-import activities of business entities of the state sector of the economy under martial law [Directions of innovative support for export-import activities of business entities of the state sector of the economy under martial law]. International scientific and practical conference «Formation of the potential of economic development of industrial enterprises». (pp. 105-107). https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/37055/1/%D0%92%D0%BD%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D%D0%9C_tezy25.pdf [in Ukrainian].

2. Kovaleva, M. L. (2026) Optimization of export-import operations: challenges of the present. [Optimization of export-import operations: challenges of the present]. Economy and society, (84). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-114> [in Ukrainian].

3. Zaverbnyi, A. S., Zalizna, L. V., & Zhuk, O. O. (2025). Export-import activity of Ukraine: development strategies under port restrictions. [Export-import activity of Ukraine: development strategies under port restrictions]. Business Inform, (4), 230–238. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-230-238> [in Ukrainian].

4. Suresh, R., & Janarthanan, S. (2024). Optimizing Transportation and Logistics Strategies for Cost Reduction in Export Import Supply Chain Management. International Journal of Advanced Research in Education and TechnologY (IJARETY), (11.6), 3154-3160. <https://doi.org/10.15680/IJARETY.2024.1106094>

5. Skolozdra, Yu. I. (2025). Optimization of logistics processes in import activities. [Optimization of logistics processes in import activities]. Economy and Society. (73). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-128> [in Ukrainian].

6. Balyuk, Yu. S. (2022). Modern strategies of export-import activities of industrial enterprises and their justification. [Modern strategies of export-import activities of industrial enterprises and their justification]. Business Inform, (5), 100–107. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-5-100-107> [in Ukrainian].

7. Souames, M. A., Mohammedi, L. A., Zouaghi, I., Gunasekaran, A., Beldjoudi, S., & Laghouag, A. (2025). Estimating import lead times using business intelligence and machine learning within the CRISP-DM framework: a case study in oil and gas services industry. IEEE Access. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2025.3584886>

8. Olikhovsky, V. S. (2025). Features of building a system for optimizing import activities. [Features of building a system for optimizing import activities]. Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems, 2(14), 72-84. <https://doi.org/10.23939/smeu2025.02.072> [in Ukrainian].

9. Mazaraki, A. A., Duginets G. V., Kalyuzhna N. G., Fedun I. L., Hrynyuk N. A., & Pugacheska K. S. (2023). International business in the context of global uncertainty [International business in the context of global uncertainty] : textbook. Part 2. / edited by A. A. Mazaraki, State University of Trade and Economics. <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d424496b-8a2c-47e0-b016-3a6595caeeca/content> [in Ukrainian].

10. Nehai, V. V. (2025). Improving controlling in the management of foreign economic activity [Improving controlling in the management of foreign economic activity]. Journal of economic reforms, (4), 110-116. <https://doi.org/10.32620/cher.2025.4.12> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 12.08.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 25.09.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.10.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.